

Sygnatura akt: I C 242/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2019 roku

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Ludmiła Dulka - Twarogowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Jagoda Mazur

po rozpoznaniu w dniu 08 maja 2019 roku w Wąbrzeźnie na rozprawie

sprawy z powództwa: **(...) S.A. z siedzibą w B.**

przeciwko: **A. W.**

- o zapłatę

I. zasądza od pozwanej A. W. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej w B. kwotę **13.135,00 zł** (trzydzieści pięć złotych zero groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty za okres od dnia 04 października 2018 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanej A. W. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej w B. kwotę **2.163,82 zł** (dwa tysiące sto sześćdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Sądu Rejonowego

L. T.

ZARZĄDZENIE

1. (...) C;

2.(...):

- (...).

- (...)

SSR Ludmiła Dulka - Twarogowska

W., dnia 15 maja 2019 r.

Sygn. akt I C 242/19

UZASADNIENIE

W dniu 23 października 2018 roku powódka (...) S.A. w B., zastępowana przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wystąpiła do Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie z pozwem przeciwko A. W. domagając się zasądzenia kwoty

31.525,88 zł z odsetkami umownymi od tej kwoty w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od 4 października 2018 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że pozwana poprzez podpisanie weksla dnia 20 czerwca 2017 roku zobowiązała się do zapłaty w dniu 3 października 2018 roku kwoty 31.525,88 zł, lecz nie dokonała żadnej wpłaty (k.3).

W dniu 27 grudnia 2018 roku Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniając w całości roszczenie powódki zawarte w pozwie - sygn. akt (...)...(k.17).

W skutecznie wniesionym sprzeciwie od nakazu zapłaty (mylnie określonym zarzutami) pozwana domagała się oddalenia powództwa w całości, zgłaszając zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, zarzucając brak przedłożenia dokumentów pozwalających na weryfikację zasadności roszczenia, w tym deklaracji wekslowej oraz umowy pożyczki, którą weksel zabezpieczał. Ponadto według pozwanej umowa pożyczki była nieważna zgodnie z art. 58 k.c. i zawierała niedozwolone postanowienia umowne, w tym dotyczące naliczonej prowizji (k.20-25). Swoje stanowisko pozwana podtrzymała na rozprawie w dniu 08 maja 2019 roku (k.84-85 - czas zapisu: od 00:01:45).

Powódka w dalszym piśmie procesowym podniosła, że weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu pożyczki gotówkowej udzielonej pozwanej na podstawie umowy nr (...) z 19 czerwca 2017 roku, zgodnie z którą otrzymała ona kwotę 18.500 zł, natomiast całkowita kwota do zapłaty wynosiła 40.992 zł. Ponieważ pozwana zalegała z płatnością dwóch rat, została wezwana do spłaty zaległości w terminie 7 dni pod rygorem wypowiedzenia umowy, a wobec jego bezskuteczności, pismem z 03 września 2018 roku powódka postawiła pożyczkę w stan wymagalności. Pozwana spłaciła pożyczkę jedynie w zakresie 9.506 zł (k.49-55).

Sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu zwykłym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 czerwca 2017 roku A. W. zawarła z (...) S.A. w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Zawarcie umowy poprzedziło złożenie wniosku o pożyczkę z 19 czerwca 2017 roku. Całkowita kwota pożyczki przekazana do dyspozycji pozwanej wyniosła 18.500 zł, z czego 13.440,37 zł zostało przeznaczone na spłatę wcześniejszej umowy pożyczki łączącej strony (umowy kompensowanej). Pozwana zobowiązała się spłacić 40.992 zł w 48 miesięcznych ratach po 854 zł każda, płatnych w terminach określonych w harmonogramie, w okresie od 1 sierpnia 2017 roku do 1 lipca 2021 roku, w tym: 129 zł opłaty przygotowawczej, 15.751 zł wynagrodzenia prowizyjnego oraz 2.600 zł wynagrodzenia z tytułu „Twojego pakietu”, który przewidywał m.in. możliwość jednorazowego odroczenia płatności dwóch kolejnych rat lub obniżenia o 50 % maksymalnie czterech rat, bez konieczności płacenia odsetek w okresie odroczenia lub od obniżonych rat. Dodatkowo na całkowity koszt pożyczki wynoszący 22.492 zł składały się odsetki wynoszące 9,90 % w skali roku. Strony umowy postanowiły, że w razie nieterminowej spłaty rat, powódka miała prawo naliczać odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1 umowy). Zabezpieczenie pożyczki stanowił weksel własny in blanco „nie na zlecenie” wystawiony i podpisany przez pożyczkobiorcę. W dniu 20 czerwca 2017 roku A. W. podpisała także deklarację wekslową wskazującą, że weksel in blanco stanowi zabezpieczenie zwrotu pożyczki udzielonej jej przez (...) S.A. w B.. Upoważniła w niej pożyczkodawcę do wypełnienia weksla in blanco na sumę odpowiadającą zadłużeniu z tytułu pożyczki, łącznie z faktycznie poniesionymi przez pożyczkodawcę kosztami postępowania sądowego i egzekucyjnego. Zgodnie z pkt 8.1 lit. a) i 8.2 umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do spłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Okoliczności bezsporne, ponadto dowody:

- wniosek o udzielenie pożyczki (k.76-81);

- umowa wraz z harmonogramem spłat i deklaracją wekslową (k.26-30, k.66-72).

A. W. zawierając z przedstawicielem powódki umowę była informowana o zawartych w niej kosztach, w tym o wysokości prowizji, lecz nie negocjowano z nią żadnych jej postanowień, a możliwość dokładnego zapoznania się z jej treścią umowy miała dopiero po powrocie do domu, ponieważ do podpisania umowy doszło w samochodzie i odbywało się to w pośpiechu.

Dowód:

- zeznania pozwanej na rozprawie z 08.05.2019 r. (k.84v - czas zapisu: od 00:05:23).

A. W. po zawarciu umowy i otrzymaniu od (...) S.A. w B. 18.500 zł, na poczet pożyczki dokonała wpłat na łączną kwotę 9.506 zł.

Okoliczność bezsporna, ponadto dowód:

- karta klienta (k. 73-74).

Pismem z dnia 1 sierpnia 2018 roku (...) S.A. w B. wezwała A. W. do zapłaty 1.596 zł tytułem zaległych dwóch rat pożyczki wymagalnych w dniach 1 lipca i 1 sierpnia 2018 roku - w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Następnie w kolejnym piśmie datowanym na 3 września 2018 roku powódka wypowiedziała pozwaną umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia i poinformowała, że wypełniła weksel in blanco, wzywając do jego wykupu. Weksel został wypełniony na kwotę 31.525,88 zł, z terminem płatności oznaczonym na dzień 3 października 2018 roku.

Okoliczności bezsporne, ponadto dowody:

- ostateczne wezwanie do zapłaty oraz wypowiedzenie umowy pożyczki (k.9, k.56-65);

- kopia weksla (k.8).

Ustalony stan faktyczny był bezsporny, ponadto został ustalony w oparciu o dokumenty przedłożone przez powódkę i pozwaną, które nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd oparł się również na wiarygodnej relacji pozwanej, która była spójna i logiczna.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się częściowo uzasadnione.

Roszczenie powódki było oparte na zobowiązaniu wekslowym unormowanym w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz.U.2016.160 j.t.ze.zm.). Przyjmuje się, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, zatem zachowuje ono swą ważność niezależnie od przyczyn, które spowodowały jego powstanie. Umieszczenie na wekslu podpisu stanowi wyłączną przyczynę i podstawę zobowiązania wekslowego osoby podpisującej.

Przedmiotowy weksel własny został wystawiony jako tzw. weksel in blanco (art. 103 w zw. z art. 10 prawa wekslowego), który definiuje się m.in. jako niecałkowicie wypełniony dokument wekslowy, podpisany przez wystawcę z zamiarem zobowiązania się wekslowo, mogący po wypełnieniu stać się wekslem zupełnym. Z treści pozwu oraz dołączonych do niego dokumentów wynika, iż weksel zawierający klauzulę „nie na zlecenie” stanowił zabezpieczenie łączącej strony umowy pożyczki gotówkowej (kredytu konsumenckiego), a następnie został wypełniony przez powódkę. Weksel przedstawiony przez powódkę spełnia w zakresie swej treści wymagania z art. 101 pkt. 1-7 prawa wekslowego, tj. zawiera: nazwę „weksel” w tekście dokumentu, przyrzeczenie bezwarunkowej zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej - kwoty 31.525,88 zł, wskazanie terminu płatności - 3 października 2018 roku, miejsce płatności - B., określenie podmiotu, na którego rzecz ma być dokonana zapłata - (...) S.A. w B., datę i miejsce wystawienia weksla - B.,

dnia 20 czerwca 2017 roku oraz czytelny podpisy wystawcy weksla – A. W.. Weksel ten nie nasuwa wątpliwości co do swej prawdziwości, jest zatem weksem ważnym, z którego wynika ważne zobowiązanie wekslowe, którego powódka może dochodzić na drodze postępowania sądowego. Co prawda zobowiązanie wystawcy weksla ma co do zasady charakter abstrakcyjny, jednak sformułowanie przez pozwaną zarzutów dotyczących umowy pożyczki, dla zabezpieczenia wykonania której weksel został wystawiony, spowodowało, że sprawa z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przeniesiona została na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego (vide: uchwały SN z 07.01.1967, sygn. III CZP 19/66, Legalis nr 12920 oraz z 24.04.972, sygn. III CZP 17/70, Legalis nr 14487; wyroki SN z 14.03.1997, sygn. I CKN 48/97, Legalis nr 30834 oraz z 24.10.2000, sygn. V CKN 136/00, Legalis nr 49404; post. SN z 08.07.2005, sygn. II CK 759/04, Legalis nr 79139). Istnienie dochodzonej pozewm wierzytelności wekslowej zależne jest bowiem od istnienia wierzytelności ze stosunku podstawowego, którą weksel miał zabezpieczać.

W rozpoznawanej sprawie przesłanką powstania wierzytelności wekslowej była umowa pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 20 czerwca 2017 roku. Podstawę prawną powyższego stosunku podstawowego stanowi art. 720 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki w świetle unormowań kodeksu cywilnego może mieć zarówno charakter odpłatny, jak i nieodpłatny, a do głównych świadczeń stron należy zaliczyć udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony czas (po stronie pożyczkodawcy) oraz zwrot tych środków (po stronie pożyczkobiorcy). Ponadto zastosowanie znajdują przepisy obowiązującej w dniu zawarcia umowy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2018.993 j.t.), w szczególności art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, zgodnie z którymi przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności między innymi umowę pożyczki.

W niniejszej sprawie poza sporem był fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki, jej wykonanie przez powódkę oraz uiszczenie przez A. W. kwoty 9.506 zł tytułem spłaty – co pozwana potwierdziła na rozprawie. Sporna natomiast pozostawała ocena prawna zapisów umowy w zakresie kosztów dodatkowych zawartych w umowie, w tym m.in. naliczonej prowizji, pod kątem występowania klauzul abuzywnych, czy nieważności w oparciu o art. 58 k.c.

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd doszedł do przekonania, iż umowa będąca podstawą wypełnienia weksla in blanco nie wiąże pozwanej w części, tj. co do postanowienia w zakresie wynagrodzenia z tytułu przyznania (...), które stanowi klauzulę niedozwoloną, a ponadto także w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego - z uwagi na okoliczność, iż postanowienie to ma na celu obejście prawa, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i pozostaje nieważne.

Odnosząc się do usługi (...) (...)” wskazać należy, iż zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Jak słusznie zauważa się w orzecznictwie sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące np. niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide: wyrok SA w Warszawie z 27.01.2011r., sygn. VI ACa 771/10, Legalis nr 365266). Rażąco naruszenie interesów konsumenta zachodzi natomiast w sytuacjach, w

których w rażąco sposób została naruszona równowaga interesów stron umowy przez to, że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, formułując konkretne postanowienie umowy. Określenie "rażąco" należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków (vide: wyrok SA w Warszawie z 14.09.2011r., sygn. VI ACa 291/11, Legalis nr 440213; wyrok SA w Warszawie z 14.12.2010r., sygn. VI ACa 487/10, Legalis nr 365262).

(...) S.A. w B. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych. Pozwaną natomiast należy uznać za konsumenta, ponieważ jako osoba fizyczna dokonała czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22 § 1 k.c.). Nie może także budzić wątpliwości, że umowa stron została zawarta przy użyciu wzorca (formularza), o czym świadczy z jednej strony masowość zawieranych umów przez powódkę oraz identyczność ich treści w stosunku do różnych klientów, który to fakt jest znany Sądowi z urzędu z racji innych prowadzonych spraw podobnego rodzaju. Pozwana nie miała zatem rzeczywistego wpływu na jej treść, poszczególne postanowienia umowy nie były z nią uzgadniane indywidualnie, a jedynie została poinformowana o kosztach pożyczki. Także strona powodowa, pomimo brzmienia art. 385¹ § 4 k.c., nie wykazała żadnym dowodem, aby postanowienia umowy w części dotyczącej wynagrodzenia za wspomniany pakiet, zostały uzgodnione indywidualnie z pozwaną (art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.).

Umowę pożyczki unormowano w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może mieć ona charakter odpłatny, jak i nieodpłatny. W pierwszym przypadku wynagrodzenie pożyczkodawcy winno zostać wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę zapłaty za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie wynagrodzenie umowne. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, zwłaszcza gdy przybierają postać opcjonalnych usług dodatkowych fakultatywnie związanych z zawarciem umowy pożyczki – jak w niniejszym przypadku wynagrodzenie za (...).

Powódka określiła wartość wskazanej usługi na kwotę 2.600 zł, choć nie jest znana reguła, którą się kierowała dokonując akurat takiej wyceny. Warto przy tym zauważyć, iż wątpliwość Sądu wzbudza fakt, iż suma ta ma się nijak do korzyści jakie konsument miałby odnieść w związku z jednorazowym odroczeniem płatności dwóch kolejnych rat lub obniżeniem o 50 % maksymalnie czterech rat, bez konieczności płacenia odsetek w okresie odroczenia lub od obniżonych rat, przy konieczności spłaty brakującej różnicy w terminie późniejszym, względnie uszczerbku jaki miałyby ponieść powódka z tego tytułu. Opłata za pakiet wynosi ok. 6,34 % całkowitej kwoty pożyczki, podczas gdy powyższe usługi wiążą się z utratą znikomej korzyści. A zatem proporcje między ewentualnymi korzyściami konsumenta, a kosztami z tego wynikającymi dla niego, są rażąco niewspółmierne i de facto przynoszą nieuzasadnione zyski wyłącznie dla strony powodowej. W przypadku przedmiotowego „pakietu” pożyczkobiorca uiszcza z góry nieadekwatnie wysoką opłatę za przyszłe świadczenia, z których być może wcale nie skorzysta. Świadczy to o tym, że wbrew twierdzeniom powódki, opcja ta wcale nie była dobrowolna, ale uzależniono od niej zawarcie umowy, co jest częstą praktyką firm pożyczkowych. Inaczej zawarcie takiej umowy przez konsumenta byłoby nieracjonalne i ekonomicznie nieuzasadnione.

Z opisanych wyżej względów w ocenie Sądu postanowienia umowy dotyczące wskazanego pakietu, jako niezgodnione indywidualnie z pozwaną, kształtujące jej prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, stanowią niedozwoloną klauzulę umowną i tym samym nie wiążą jej.

Odnosząc się z kolei do wynagrodzenia prowizyjnego podnieść należy, iż ani ustawa o kredycie konsumenckim, ani ustawa prawo bankowe nie definiują pojęcia „prowizji”. Także w literaturze prawniczej nie ma zgodności co do treści tego zwrotu. Uważa się, że ma ona charakter wynagrodzenia za dokonanie konkretnej czynności, np. bankowej, jednakże nie w znaczeniu wynagrodzenia za oddanie kapitału do dyspozycji pożyczkodawcy (gdyż tę rolę spełniają

odsetki kapitałowe, stąd potrzeba ograniczenia ich wysokości na stosunkowo niskim poziomie), ale wynagrodzenia za konkretną czynność, czyli zawarcie samej umowy.

Strona powodowa w piśmie datowanym na 26 marca 2019 roku co prawda określiła, że „prowizja stanowiła wynagrodzenie za fakt udzielenia pożyczki pożyczkobiorcy (k.51). Jednak, ani w umowie, ani też w żadnym z pism złożonych w toku postępowania nie określiła według jakich kryteriów kwota ta została ustalona. Stąd dokonując porównania wysokości wynagrodzenia prowizyjnego obciążającego pozwaną – 15.751 zł (przy wartości faktycznie uzyskanej pożyczki 18.500 zł) z wartością odsetek umownych będących wynagrodzeniem za korzystanie z kapitału – 4.012 zł, Sąd doszedł do przekonania, iż w istocie prowizja ta nie stanowiła wyłącznie ekwiwalentu za zawarcie/obsługę pożyczki, ale była dla powódki dodatkowym wynagrodzeniem za oddanie kapitału do dyspozycji pozwanej – do tego w wysokości rażąco wygórowanej. Trzeba mieć bowiem na względzie, że kwota ta nie miała żadnego uzasadnienia w rzeczywistej wysokości opłat ponoszonych przy zawieraniu tego rodzaju umów. Tym samym pełniła funkcję dodatkowych odsetek, stąd zastrzeżenie jej w umowie stanowiło naruszenie przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako mające na celu obejście ustawy – nieważne (art. 58 § 3 k.c.).

Zgodnie z art. 58 § 1 – 3 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest także czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Wobec braku przepisu przewidującego inny skutek zastrzeżenia zawyżonej opłaty dodatkowej (prowizji) – postanowienie to jest nieważne, a zatem Sąd nie mógł uwzględnić żądania w tym zakresie. Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie. Sąd w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko, że postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (vide: wyrok SA w Katowicach z 25.02.2015r., sygn. V ACa 622/14, Legalis nr 1203351).

Podkreślenia także wymaga, iż tak wygórowana prowizja (w stosunku do wysokości pożyczki i czasu na jaki została udzielona) pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody umów, o której mowa w art. 353¹ k.c. Zawiera w sobie bowiem nadmierny element obciążenia pożyczkobiorcy, prowadzący do zachwiania równowagi stron stosunku zobowiązaniowego, tym samym narusza zasady współżycia społecznego. Wobec tego, że zasady współżycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c.) w/wymieniona umowa również z tego powodu była częściowo, bezwzględnie nieważna w omawianym zakresie na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. art. 58 § 3 k.c. Zarówno art. 353¹ k.c., jak i art. 58 § 1 i 2 k.c. w sposób jednoznaczny zakreślają bowiem granicę, w jakich strony mogą dokonywać czynności prawnych. Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszania reguł słuszności kontraktowej.

Nie sposób zgodzić się z argumentacją powódki, iż już samo nie przekroczenie w niniejszym przypadku limitu pozaodsetkowych kosztów pożyczki określonego przepisami ustawy o kredycie konsumenckim legalizuje tego rodzaju postanowienie umowne. Art. 36a u.k.k. ustanawia bowiem jedynie górną granicę tych kosztów, powyżej której konsument nigdy nie będzie nimi obciążony (art. 36a ust. 3 u.k.k.), stanowiące świadczenie nienależne. Sam fakt, iż naliczone przez powódkę dodatkowe opłaty i wynagrodzenia ich nie przekraczają, nie oznacza jednak, że w konkretnym wypadku nie mają one na celu obejścia prawa bądź nie mogą zostać uznane za naliczone na podstawie niedozwolonych klauzul umownych. Zatem sama wysokość tych kosztów (poniżej ustawowego limitu) musi być poddana ocenie czy to z punktu widzenia przepisów art. 58 § 1 i 2 k.c. lub przepisu art. 385¹ k.c. Taka też jest utrwalająca się linia orzecznicza w sądach powszechnych.

Jednocześnie Sąd nie znalazł żadnych podstaw, aby zakwestionować pobranie przez powódkę niewysokiej opłaty przygotowawczej - 129 zł wraz z odsetkami kapitałowymi – 4.012 zł, które nie przekraczały odsetek maksymalnych.

Reasumując, pozwana jest zobowiązana wekslowo tylko w takich granicach, w jakich istnieje wiarygodność ze stosunku podstawowego (vide: wyrok SN z 26.01.2001, sygn. II CKN 25/00, Legalis nr 49633). Biorąc zatem pod uwagę wyłącznie wiążące postanowienia umowy pożyczki łączącej strony, pozwana powinna zwrócić powódce jedynie różnicę pomiędzy 40.992 zł (całkowita kwota do zapłaty), a 18.351 zł (wynagrodzenie prowizyjne + wynagrodzenie za „Twój pakiet”), co stanowi kwotę 22.641 zł.

Skoro A. W. jeszcze przed wniesieniem pozwu wpłaciła 9.506 zł, to znaczy, że jej zobowiązanie wobec powódki wynosi 13.135 zł, dlatego w pkt I wyroku Sąd zasądził kwotę w takiej wysokości na rzecz (...) S.A. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 4 października 2018 roku do dnia zapłaty.

W pozostałej części powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu w pkt II sentencji.

O odsetkach orzeczono w oparciu o art. 48 pkt 2 prawa wekslowego w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z pierwszym przepisem, posiadacz weksłu może żądać od zobowiązanego zwrotnie odsetek od wysokości sześć od sta, a przy wekslach, wystawionych i płatnych w Polsce, odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia płatności. Z kolei zgodnie z art. 5 prawa wekslowego w wekslu, płatnym za okazaniem lub w pewnym czasie po okazaniu, może wystawca zastrzec oprocentowanie sumy wekslowej. W każdym innym wekslu zastrzeżenie takie uważa się za nienapisane. Stopa odsetek powinna być określona w wekslu, w braku jej określenia zastrzeżenie oprocentowania uważa się za nienapisane. Odsetki biegną od daty wystawienia weksłu, jeśli nie napisano innej daty.

Na gruncie powyższych przepisów wskazuje się, że w przypadku weksli płatnych w oznaczonym dniu oraz w pewien czas po dacie oprocentowanie kapitału, jeżeli zostało przez strony ustalone, musi zostać uwzględnione z góry, przy oznaczeniu sumy wekslowej (wyrok SN z 30.06.2010r., sygn. V CSK 461/09, Legalis nr 392598). Wskazuje się przy tym, że w wekslach z oznaczonym terminem płatności wierzyciel może odsetki sam obliczyć i doliczyć do sumy wekslowej z góry, ponieważ wie, za jaki czas się należą i uwzględnić należne odsetki już przy wystawieniu weksła. W ten sposób suma wekslowa będzie odpowiednio wyższa. Jeżeli zaś weksel zawiera klauzule oprocentowania, to musi być ona wpisana na wekslu, przy czym jest to dopuszczalne jedynie w przypadku weksli płatnych za okazaniem lub w pewnym czasie po okazaniu.

W niniejszej sprawie weksel in blanco został wypełniony jako weksel z oznaczonym terminem płatności. Nie jest więc dopuszczalne zamieszczenie na nim klauzuli oprocentowania. Natomiast po terminie płatności oznaczonym na wekslu, jego posiadaczowi przysługują odsetki od sumy wekslowej w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (art. 48 pkt 2 prawa wekslowego), zgodnie z ogólnymi przepisami prawa wekslowego. Wobec powyższego od zasądzonej należności głównej od pozwanej na rzecz powódki zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie. Ponieważ powódka wywodziła swoje roszczenia z weksła, nie jest możliwe zasądzenie na jej rzecz odsetek według wyżej stopy procentowej, nawet jeśli wyższe oprocentowanie przewidywała umowa leżąca u podstaw stosunku podstawowego.

O kosztach procesu w pkt III wyroku Sąd orzekł zgodnie z zasadą ich stosunkowego rozdzielienia, wyrażoną w treści art. 100 k.p.c., przyjmując, że powódka wygrała proces na poziomie 41,66 %, a jej koszty wynosiły 5.194 zł (3.600 zł kosztów zastępstwa procesowego + 1.577 zł opłaty od pozwu + 17 zł opłaty skarbowej od czynności złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa). Tym samym pozwana winna pokryć koszty procesu powódki w zakresie 2.163,82 zł.

Sędzia Sądu Rejonowego

Ludmiła Dulka-Twarogowska

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

- (...)

- (...)

3. (...).

W., dnia 04.06.2019 r. SSR Ludmiła Dulka-Twarogowska